

Ο Μηδενισμός του Ανθρώπου

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Επίσκοπος πρ. Ζαχουμίου και Ερζεγοβίνης Αθανάσιος Γιέφτιτς](#)

Το όλο πρόβλημα για τον άνθρωπο είναι ακριβώς αυτό: να ευρεθεί εν τω Χριστώ και να μη εκπέσει Αυτού, ή αφού εξέπεσε (ο Αδάμ και εμείς) να ευρεθεί και πάλι εν Αυτώ ως Θεώ του και ανθρώπό του, διότι ο Λόγος Χριστός διά τούτο ακριβώς και εδημιούργησε τον άνθρωπο, διά να τον ενώσει μεθ' Εαυτού, να τον «ενυποστήσει» εν Εαυτώ, όπως λένε οι Πατέρες, και έτσι να τον οδηγήσει στην πληρότητά του ως ανθρώπου και να τον θεώσει, δηλαδή με μία λέξη να τον θεανθρωποποιήσει.

Ο πρώτος άνθρωπος, ο Αδάμ, δημιουργηθείς έβλεπε τον Θεό και είχε κοινωνία μαζί Του, και έπρεπε εν συνεχεία ελευθέρως και αγαπητικώς να φθάσει εν τω Θεώ Λόγω στην πλήρη ένωση με τον Θεό και τη θέωσή του. Διότι η θέωση του ανθρώπου ήταν ο σκοπός ολόκληρης της θείας δημιουργίας, και η θέωση είναι η τελική αλήθεια του ανθρώπου. Η θέωση δε του ανθρώπου είναι δυνατή και κατορθωτή μόνον εν τω Θεώ Λόγω, εν τω Θεανθρώπω Χριστώ, δυναμική εικόν του Οποίου είναι δημιουργικώς εναποτεθειμένη στον άνθρωπο και βάσει αυτής και μόνο πραγματοποιείται η αυθεντική ύπαρξη του ανθρώπου και η κατά χάριν θέωσή του.

Η προς θέωσιν δημιουργία του ανθρώπου και η δεδομένη δυνατότης και δυναμικότης της θεώσεως δεν είναι ένας «ευσεβής πόθος» του «θρησκευτικού» ανθρώπου, αλλά μία ανθρωπολογική (=χριστολογική, θεανθρώπινη) αλήθεια, η οποία μαρτυρείται ακόμη και σε αυτήν ταύτη την τραγωδία της πτώσεως του ανθρώπου. Όταν ο πατήρ του ψεύδους, ο διάβολος, ήλθε και είπε στους πρώτους ανθρώπους να τον ακούσουν και θα γίνουν και χωρίς τον Θεό «θεοί», αυτό ήταν ένα μεγάλο ψεύδος. Ένα ψεύδος όμως προϋποθέτει πάντοτε μία αλήθεια, της οποίας το ψεύδος αυτό τυγχάνει η κατάχρηση, η διαστρέβλωση, η «λήθη», η αναίρεση, η στέρηση. Ο διάβολος εψεύδετο συμβουλευών τους ανθρώπους την άνευ Θεού «θέωση» (την ψευδή, επειδή ά-θεο «θέωση»), και εμείς οι άνθρωποι «ψευδούς ορεχθέντες θεώσεως» (Ιω. Δαμασκηνου, P.G. 725) δεχθήκαμε και ακολουθήσαμε την προτροπή του διαβόλου, η οποία μας οδηγούσε προς μία κατάχρηση της θεοσδότου, εν ημίν, δυναμικής εφέσεως προς αληθινή θέωση. Αλλά δια της καταχρήσεως αυτής όχι μόνο δεν επιτύχαμε την θέωση, αλλά και καταστρέψαμε την ύπαρξή μας την αυθεντική και «τοις ανοήτοις συμπαραβλήθημεν κτήνεσιν» (Ψαλμ. 68, 2). Η «όρεξις» της θεώσεως μπορούσε να υπάρξει, επειδή προϋπήρχε η προς την αληθινή θέωση του ανθρώπου δημιουργική ενέργεια του Θεού Λόγου και η προδεδωρημένη έφεση ή δυνατότης ή δυναμικότης μέσα στον άνθρωπο προς αυτή την θέωση, την οποία έφεση δύναται μεν ο άνθρωπος ελευθέρως να καταχράται και να διαστρεβλώνει, δεν δύναται όμως να την αποβάλλει εντελώς.

Η δημιουργική αυτή ενέργεια του Θεού Λόγου και η δοσμένη στην φύση του

ανθρώπου κτιστή «εικών» (ή «ενέργημα») Του με τις δυνάμεις και εφέσεις της αποτελούν ακριβώς τον «λόγο» της φύσεως του ανθρώπου, το τελικό βάθος της ανθρώπινης υπάρξεως και εδώ και στην αιώνιο ζωή. Ο άγιος του Χριστού Ομολογητής, ο θείος Μάξιμος, όταν ομιλεί περί του ανθρώπου ομιλεί για τον «λόγο» (ή τους «λόγους») της φύσεώς του, τον οποίο ονομάζει και «λογιότητα». Αλλά είναι φανερό ότι η «λογιότης» αυτή του ανθρώπου (ή «ο λόγος», ή «το λογικόν») και προέρχεται από τον Θεό Λόγο, που είναι η Αυτολογιότης, και τον συνδέει πάλι με τον Θεάνθρωπο Λόγο. Δεν σημαίνει εδώ ο «λόγος» της φύσεως του ανθρώπου (ή «το λογικόν», ή «η λογιότης») κάτι το μόνο «διανοητικόν» (ratio) εντός του ανθρώπου, ούτε πάλι σημαίνει κάτι το «αυτόνομον» του ανθρώπου, την «αυτονομία» ή την «αυτάρκειά» του, αλλά σημαίνει την καθολική (άρα και «λογική» και «υπαρξιακή») εν αγάπη σχέση και μετοχή και κοινωνία αυτού μετά του Θεού Λόγου, εν τω Οποίω ευρίσκεται ο θείος «λόγος» του ανθρώπου και ο θείος προορισμός του, η «αρχή» και το «τέλος» του, το Α και το Ω του, όπως και «οι λόγοι» πάντων των όντων, διότι ο Θεάνθρωπος Λόγος είναι «η αλήθεια πάντων των όντων», κατά τους Αγίους (πρβλ. Κολ. 1, 15-20, Αποκ. 1, 8, 20, 5-6. Αγίου Μαξίμου, P.G. 91, 1081). Χωρίς αυτή την εν αγάπη και ελευθερία «λόγιον» ή «λογικήν» (logosni) σχέση και κοινωνία του ανθρώπου με τον Λόγο Χριστό ο άνθρωπος είναι μόνο «γη και σποδός», «γη πάσχουσα», είναι μία πτώσις και μία αμαρτία, «αποτυχία», αποτυχία δε διότι αποτυγχάνει του σκοπού του, και υπάρχει μεν τραγικώς, αλλά δεν ζει, μη έχων ούτε καν σωστή ανθρώπινη «φύση» και «υπόσταση», ούτε καν σωστό «σχέδιο» ανθρώπου, αλλ' είναι μία «έκπτωσης» και εκ των δυό. Και είναι «πτώσις» και «έκπτωσης» και «αποτυχία» ο άνθρωπος χωρίς τον Χριστό, διότι η ψυχή του και όλη η ύπαρξή του είναι κατά φύσιν χριστιανή (όπως έλεγαν οι Απολογητές), χριστοκεντρική και χριστολογική, διότι δημιουργήθηκε κατ' εικόνα του Χριστού, του Θεού Λόγου, και η κατ' εικόνα του Χριστού ύπαρξή του υπάρχει και ζει την αληθινή ζωή της μόνο εν τη συνεχεί και αδιακόπω αγαπητική σχέση με τον Χριστό, Αυτόν που είναι «αρχή, μεσότης και τέλος» του ανθρώπου. Όταν την εικόνα αυτή εν τη σχέσει της με τον Χριστό αρνείται ο άνθρωπος, αυτή και τότε δεν εξαφανίζεται εντελώς (αλλ' είναι ως «λίνον τυφόμενος») (Ματθ. 12, 20), όμως ο άνθρωπος τότε αρνείται τον εαυτό του ως άνθρωπο και ερημώνει την ύπαρξή του από την «λογιότητά» του, από την αυθεντική «ανθρωπότητά» του, βλάπτει καίρια και ζημιώνει τον εαυτό του, πάσχει ο ίδιος ως άνθρωπος, γίνεται «πάθος», γίνεται ένα «αυτοείδωλον», όπως το διαπιστώνουν στην εμπειρία τους οι άνθρωποι εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία όταν επιστραφούν προς τον Σωτήρα Χριστό: «Αυτοείδωλον εγενόμην τοις πάθεσι την ψυχήν μου βλάπτων, Οικτίρμων· αλλ' εν μετανοία με παράλαβε και εν επιγνώσει ανακάλεσαι· μη γένωμαι κτήμα, μη βρώμα του αλλοτρίου (του διαβόλου), Σωτήρ,

αυτός με οίκτηρον» (Μέγας Κανών, Αγίου Ανδρέου Κρήτης, φδή δ').

Η εμπειρία του Ευαγγελίου, που συνεχίζεται ως βαθεία ανθρώπινη και βαθεία του ανθρώπου εμπειρία της Ορθοδόξου Εκκλησίας δια των αιώνων, μαρτυρεί ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να γίνει και να υφίσταται «αυτόνομος», δηλαδή μόνος του και ανεξαρτήτως του Θεού Λόγου, με την «αυτάρκειά» του, την δήθεν ανεξάρτητη από οποιονδήποτε «ελευθερία» του. Διότι η διεκδίκηση ενός «αυτόνομου» ανθρώπου, ενός «χωρίς Χριστού» ανθρώπου (Εφ, 2, 12, 4, 18), χάριν μίας «ελευθερίας» (σφετερισμένης και αυτής), καταντά αναπόφευκτα στο αντίθετο: στην τραγική υποδούλωση του ανθρώπου σε αλύτους και παραλόγους και παρανόμους «νόμους» (ή απρόσωπα «στοιχεία» και «δυνάμεις») της αμαρτίας και της φθοράς και του θανάτου και του διαβόλου, με αποτέλεσμα τον απανθρωπισμό του ανθρώπου. Ο υπαρξιακός «οίκος» του ανθρώπου χωρίς τον Χριστό και την χάρη του Πνεύματός Του με τους καρπούς της δεν δύναται να παραμείνει επί πολύ ή και καθόλου άδειος («σχολάζων και σεσαρωμένος», Ματθ. 12, 44), διότι, επειδή δεν «συνάγει» και δεν συνάγεται μετά του Χριστού, ένεκα τούτου «σκορπίζεται» (Λουκ. 11, 23) και διασκορπίζεται από το «ακάθαρτον πνεύμα» και τα «επτά έτερα πνεύματα πονηρότερα αυτού», και γίνονται «τα έσχατα του ανθρώπου εκείνου χείρονα των πρώτων» (Λουκ. 11, 26). Ο άνθρωπος χωρίς την συνεκτική και ενοποιό χάρη του Χριστού, που είναι το Άγιο Πνεύμα, φθείρεται και αποσυντίθεται και «λεγεωνοποιείται», όπως λέγει το Ευαγγέλιο (Μαρκ. 5, 9, 15), και όπως αναγκάζεται από την τραγική πραγματικότητα να το ομολογήσει ακουσίως η ψυχανάλυση και ο σύγχρονος υπαρξισμός. Η διεκδίκηση της «αυτονομίας» και της «ελευθερίας» του ανθρώπου ανεξάρτητα από τον Θεάνθρωπο Χριστό (και συχνά η αναζήτηση της «ελευθερίας» στο «Μηδέν») καταντά να είναι πλέον ελευθερία από τον άνθρωπο (και όχι για τον άνθρωπο), εκφυλισμός δηλαδή, η μάλλον ανθρωποκτονία και αυτοκτονία του ανθρώπου, όπως και ο διάβολος υποσχεθείς στους ανθρώπους την «θέωση» απέβη ανθρωποκτόνος εξ αρχής (Ίω. 8, 44).

(Από το βιβλίο «Χριστός, αρχή και τέλος» έκδοση του Ιδρύματος Γουλανδρή-Χορν Αθήνα 1983, σελ. 40-44)

<https://bit.ly/3t5E0pu>